

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) v sprejema upravnništvo in ekspedija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne v sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniški nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 220.

V Ljubljani, v torek 26. septembra 1899.

Letnik XXVII

Zaželjeni mir in njegove vodivne ideje.

K. Strank je v državnem zboru dolga vrsta; zunaj njega pa še več. Za enotno delovanje je treba torej vodivnih idej, ki vežejo posamezne stranke. Te dni je predsednika Fuchsa vabilo zopet spravilo na dnevni red vprašanje: Ali je kaj takih vodivnih idej med strankami, ki bi omogočile skupno delovanje? Če so, treba jih postaviti v ospredje in voz bo speljal; če jih pa ni, potem ne poznaga noben poziv, nobeno posvetovanje.

Z raznih strani se čuje, da imamo take vodivne ideje, ki deloma združujejo stranke na levi in desni, deloma pa samo nekatere izmed njih. Poglejmo si jih!

Predno se po vrsti spečamo ž njimi, si dovoljujemo kratko opazko. Naš vek je butil na dan z navidezno vodivno mislijo — humanitete, čistega človečanstva. Ta humaniteta, ločena od vsake verske, narodne in socialne posebnosti, gleda samo človeka — brata, ki ima sam v sebi izvor vseh pravic, katere so zato pri vseh ljudeh enake. Ne rečemo, da humanitetna ideja ni prinesla marsikaj dobrega; za reveže, bolnike, jetnike i. t. d. je rodila mnogo lepega. Toda ideja humanitete se je pokazala popolnoma nezmožno zediniti vse človeške moči v lepo celoto, popolnoma nesposobno urejati človeško družbo in jo pomiriti. Njen vpliv je splošno le bolj materijalen. Ko pridejo na vrsto idealne strani človekovega bitja, se ne pride s humaniteto nikamer. To jasno spriduže, da humaniteta sama po sebi ne more biti vrhovna ideja.

Še na um ne pride nikomer, da bi s stališča splošne človečnosti hotel popraviti sedanje političke zmede. Preje bi smeli reči, da so glavni kričači v zbornici in stranke zunaj nje pozabili, da so ljudje sami in da so ljudje tudi njihovi nasprotniki. — Pač izvzeti moramo eno stranko, ki se v besedah ponaša s svojim humanitetnim geslom; ta je social.-demokratska stranka. Po svojem bistvu je res edina med modernimi strankami, ki nosi humanitetno načelo, skrb za človeka in človeštvo z zgolj človečanskega stališča preko 19. v 20. vek. A kaj, ko se bojuje za blagor človeštva s sovraštvom proletarskega sloja proti vsem drugim! Praktički torej humaniteta tudi pri ti stranki nič ne pomenja. Saj jo v javnosti vidimo le surovo, uporno, odurno izzivajočo; o humaniteti ne kaže ni duha, ni sluha.

V abstraktnosti čistega človečanstva ne nastopajo ni oni, ni nobena druga stranka, marveč vsaka kaže z veliko silo individualne znake svojega metafiziškega in etičkega naziranja, svoje narodnosti, svoje vzgoje prav v ospredju. Ali ni to kant humanitetnega veka?

Pa pustimo humaniteto in oglejmo si druge ideje, ki se v resnici velikrat omenjajo in katerih dozdevno čudotvorna moč se velikrat od raznih strani povdarja.

Splošno se največkrat zatrjuje, da dinastija veže avstrijske narode, da dinastija pomenja zanje najtrdnjši skupno idejo. Bog daj, da bi bilo vse tako, kot se trdi! Res je in najtreznejši opazovalec ne more priti do druge sodbe, da v Avstriji dinastija in vzlasti častita vladarjeva oseba mnogo več pomenja, nego dinastije in vladarji po drugih državah. Velika večina ljudstva v resnici ljubi in spoštuje svojega vladarja in da ni že

večkrat zvihrala pri nas silna burja, je zabranilo to spoštovanje. Vprašujemo pa: Ali nima ta lastnost svojih korenin edino le v živem verskem prepričanju? Ali so zunanji pojavi te lastnosti tam, kjer ni prave vernosti, res istiniti izraz notranjega prepričanja, ali ne morda vse kaj drugega? In konečno, ali je po sedaj v javnosti vladajočih pravic mogoče, da pokaže ta lastnost avstrijskih narodov svojo moč v javnem življenju? Ali se niso že izza davna polastili vpliva na javno življenje po večini ljudje, katerim je hinavstvo, lizunstvo, licemerstvo vladanji kruh? Da, lastnost zvestobe do vladarja bi bila lahko vogelni kamen reda in miru v naši državi, a ne brez verskih tal, v katerih ima svojo stalnost, in ne preje, dokler res ne pride do besede tista ogromna večina ljudstva, kateri je ta zvestoba sveta vestna zadeva. V političkem računu sedanjih razmer se pa, žal, s to lastnostjo ne da mnogo računati.

Avstrijska državna ideja je drugo splošno načelo, ki se slika kot rešilno v državni krizi. Patriotizem — slove njeno navadno ime. Ko bi bila v politiki živa sila te ideje res tako močna, bi ne bilo mogoče, da bi veliko nemško obstrukcijo vodila tista stranka, ki teži naravnost za tem, da Avstrija razpade. Tudi patriotizem je samo latentna, neporabljena sila v avstrijskih narodih in vladajoči sistem skrbi vspešno, da ovire njenemu oživetjenju od dne do dne naraščajo. Naš jug ve o tem strašnih zgodeb. Kjer pa je kaka stranka, ki bi ji bila prva stvar — avstrijska država? O nas, ki smo vedno državi dajali več, nego je bilo njenega, o naših poslancih, ki so često z največjim zatajevanjem samih sebe oddajali svoje glasove za to, kar se je proglašalo kot za državo potrebno, ne

LISTEK.

Iz dolenskih Toplic.

(Konec.)

Kakor sem že opomnil, bo zanaprej staro poslopje, ki nosi mej ljudstvom ime »grad«, služilo v pritličju izključno le glavnemu namenu: kopanju; v nadstropjih ostanejo stanovanja za topličarje. Kuhinja in restavracija se bosta preselili v novo hišo vis-a-vis. To bo že zaradi tega dobro, ker bo zanaprej v kopaliških prostorih manj prepiha. V dosedanjih razmerah ni bilo mogoče tega škodljivca popolnoma odstraniti, ker so bila vrata zaradi ljudi prihajajočih v kuhinjo in gostilno malone vseskozi odprta. Sobe se bodo dobile pa tudi v novi hiši.

Govori se dalje o nameri, župnijsko cerkev, ki je za sedanje razmere premajhna, nekoliko razširiti. Dobila bo dve stranski kapeli in nov presbiterij, sedanjemu nasproti. Nekoliko denarja je že prihranjenega v ta namen, drugo bodo dodali patron, župljani in dobrotniki. Tudi premožniši bolniki, ki v tukajšnji izvrstni toplici iščejo zdravja, bodo radi podarili kak petak za lepoto hiše božje, kamor hodijo molit in priporočat se sv. Ani v priprošnje. — Prihodnjo nedeljo bo ob-

hajal tu novo sv. mašo topliški rojak frančiškan o. Peter Turk iz Podhoste.

III.

Letos sem bil namenjen pravzaprav v slavne Karlove-vare na Češko, kjer bolniki, ki trpijo na jetrih in ledvicah, najprej ozdravijo. S to potjo bi bil rad videl tudi nekoliko češke zemlje. A bolezen, ki me je bila napadla nenavadno kruto, me je prisilila poiskati najbližje kopališče, dolenske Toplice. In — odkrito rečem — ni mi žal. Prav dobro sem se pozdravil in užil tu pa tam marsikako prijetno urico v veseli družbi. V knežji kopeli je bilo dan za dnem živahno gibanje. Slovenske dame so prepevale, da so njih jasni glasovi mogočno doneli po soparnem topliškem hramu in odmevali daleč na okoli. Gospodje pevci so kajpada krepko pomagali s svojimi basovi. Tudi zdaj, ko se sezona nagiblje h koncu, žvrgolimo na vse zgodaj. V kopališču je neogibno potrebno, da vsakdo kolikor toliko pripomore h kratkočasju; čmerikav pustež, ki se odloči od družčine in se drži kot mavrah, sebi in drugim greni življenje.

Na angeljsko nedeljo se mi je drugič kar sem živ pripetilo, da sem otroku rešil mlado življenje. Kot kapelan sem nekoč na sv. večer deklico, ki je šla k božji službi in v temni noči padla v jamo polno gnojnice, potegnil na suho,

in nesel v bližnjo hišo, kjer se je na gorki peči kmalu posušila. Tu v kopališču pa je deklica raz stopnjic, ki so ob zidu in služijo kot sedež kratkonogemu ženskemu spolu, zdrsnila proti sredi in se jela potapljati. Trikrat je pokazala iz vode glavo in k prošnji sklenjeni ročici ter klicala na pomoč. Vsi smo bili na drugem koncu in se v dno duše prestrašili ob tem prizoru. Jaz sem bil najbližje deklici. Z vso močjo bredem vodo, da bi čim prej prišel do otroka. Posrečilo se mi je, ko je tretjič glavica priplavala na površje, deklico zgrabiti in h kraju prinesiti. Sirotica je rekla, da so se ji oni trenutki zdeli kakor večnost dolgi in da ni mislila več na rešitev. Naj bi angeljčka varuha, ki ji je ta dan očitno na strani stal, vse žive dni čistila in rada ubogala.

Te dni imamo v svoji sredi slavnega staroslovca Szombathy-ja z Dunaja. Prišel je gledat kraj, kjer je naš znani Jernej Pečnik izkopal mnogo starin iz prve halstatske dobe, 5. ali 6. stol. pred Kr. Najdeno »gradišče« leži v gozdu eno uro od Toplic. Upajo dobiti še več sledov nekdanjih prednamcev iz davnih časov pred roj. Kristusovim.

Izprehode imamo tu zelo lepe v prijazno okolico, po cestah in gozdeh. Izplača se obiskati Sotesko, kjer je videti največji in baje najlepši grad Kranjske dežele, last kneza Karola Auer-

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. septembra.

kaže niti govoriti o tem, saj nas uradno takorekoč ni. Ker se bijemo še-le za eksistenco, ne more ves naš patrijotizem več pomenjati, nego slabotno otroško ječanje. Naj nam priznajo zrelo polnoletnost, pa bo tudi neomajna zvestoba do avstrijske države delala čuda na njenem jugu. In druge stranke. Do dna duše žalosten prizor je bil, ko se je dunajski žid Kareis oglasil s svojim: »Ich bin vor Allem ein Oesterreicher«. Žid!

Lepih besedi se tudi v tem poglavju sliši dovolj. »Iz najgloblje globine svojega patrijotičkega čustva« je mižé deklamoval neki slovanski odrodilec, ki vodi važen del nemških rogoviležev; a po pravici je zašepnil ob teh besedah ministerski predsednik: »Ein falscher Kerl!« Takih je precej! Ali se je čuditi, če ne more pravi patrijotizem do svoje veljave, ko vidimo, da se od države plačani birokratje, ki so ji s posebno prisego obljubili zvestobo, družijo s hajlovci in garibaldijanci? — Nam ni nobena stvar tako pusto-zoprna, kot navadni pozivi na patrijotizem z ozirom na narodno borbo, posebno če se zraven še pristavlja klic po sili, po policiji. Toda v eni točki pa smemo in moramo zahtevati, da stori vlada svojo dolžnost, namreč z ozirom na državno uradništvo. Državni uradniki ne stoje v tistem razmerju do države kot drugi državljani, marveč cela njihova osebnost je toliko časa, dokler so v službi, izročena državi. Uprav zato, ker moramo zahtevati svobodo za državljane, moramo pa tudi zahtevati, da uradništvo ne moti te svobode z državni nasprotnimi tendencami. V ožjem organizmu državne birokracije se mora napraviti najprej red, sicer ne bodo zdrave ljudske pravne sile prišle nikdar do življenja in tudi patrijotizem bo ostal neporabljen.

V takih razmerah je bilo mogoče, da so se socijalni demokratje v državni zbornici ponašali, da so oni edina za Avstrijo rešivna stranka in da je njihov voditelj Daszynski (v N. Z. 1898 Die Lage in Oesterreich str. 721) zapisal te-le misli:

»V danih razmerah je socijalna demokracija res jedina stranka, ki bi mogla prenoviti Avstrijo. S svojo razumno načelnostjo in s svojimi modro razvitimi organizacijskimi oblikami je srečno združila vse narode v sebi; tudi narodnega vprašanja ne pušča brez rešitve; nasprotno, skrbi za razvoj zdravega narodnega čustva v velikih vrstah ljudstva in nobeden izmed šest narodov, ki se čutijo v njeni sredi kot enakopravne brate, se ne more pritoževati, da bi se zatiral. — Samo socijalni demokratje so res enotna politiška in socijalna stranka v Avstriji.«

Dalje se ne more iti. Ali je mogoče kaj bolj narobe, tembolj, ker Daszynskega trditev ni brez resničnega jedra. Za stranke, ki niso v temeljene v nekem absolutnem, pravem načelu, je njegova trditev v mnogem oziru prava.

Sklenimo: Splošno veljavnih vodivnih načel ima avstrijsko ljudstvo, a nima jih politiško življenje. — Kako je z načeli, ki spajajo posamne stranke med seboj, si ogledamo v drugem članku.

sperga. Visokorodni gospodar pa le malokdaj pride na Kranjsko, največ prebiva z rodbino v graščini Goldegg blizu Dunaja.

Včeraj sem iztaknil v gostilni Ignacija Sitarja, kjer mnogi topličarji dobe po ceni sobo in hrano, številko edinega šaljivega lista, ki izhaja na Kranjskem. To je »lončarski vestnik«, izhajajoč v Dolenjivasi pri Ribnici v nedoločenih obrokih. V uvodnem članku se upira list novemu davku na »gline«, iz katere se izdelujejo lonci — piskerci. — V dnevnih vesteh najdemo demonstracije, kar celi punt proti temu davku, po raznih vaseh lončarije. — Poseben vlak bode prihodnji mesec peljal romarje na »Urbasovo goro«. — Med inserati se ponuja za majhne krajcarje na prodaj »lončen bas«, za silo še za rabo. Ideja ta list izdajati je prav dobra, zlasti če se pomisli, da se ves znesek, ki ga kdo pošlje, odda družbi sv. Cirila in Metoda ali za Prešernov spomenik.

Ko Vam to pišem, nas je tu samo še deset tujcev. Do konca t. m. se tudi mi razpršimo in povrnemo k domačim skrbem, ki smo jih za nekaj tednov odložili. Dal Bog, da bi kopanje, ki ni brez muke in troškov, imelo zaželjenih uspehov. Bodi pa uspeh bolj ali manj po godu, na vsak način se revmatiki zopet vidimo v prihodnji sezoni. Zatorej na svidenje vi vsi: »Krevljači in šantavci, ki trpite na pavci«.

Avstrijska ministerska kriza tudi še danes ni rešena in se bo morda vlekla še nekaj dni. Knez Alfred Liechtenstein je še vedno na vrhuncu, skoravno nekateri listi trdijo, da se je njegova misija že izjalovila. Tekom včerajšnjega dne je ta mož opetovano konferiral z grofom Thunom in je bil tudi pri cesarju v avdijenci. Vse drugo je še povsem nejasno. Gotovo je le to, da je desnica solidarna, kar se je minule dni opetovano naglašalo pri raznih razgovorih, katerih so se udeleževali zastopniki desničarskih klubov: Javorski, Fuchs, Povše, Herold, Pacak in Stransky. Vse desniške stranke so v tem jedine, da bodo odločno nasprotovale vsakemu uradniškemu ministertvu. Vitez Javorski je tudi izjavil, da v novi kabinet ne vstopi noben Poljak, tudi ne kot minister brez portfelja, ako bil za ministra imenovan kak član liberalnega veleposestva. V tem oziru je toraj v desnici vse v redu in dokler bo tako, se Slovanom ni bati nič hudega. Drugo pa je z vprašanjem glede odprave jezikovnih naredeb, ki je baje za sestavo novega kabineta conditio sine qua non. Pritisk na Mladočehe v tej zadevi je posebno od višjih krogov zelo velik, in posebnega poguma jim je treba, da bodo vztrajali pri svoji prvotni zahtevi: prej pravičen jezikovni zakon, potem naj se šele odpravijo jezikovne naredbi. Podpirajo naj jih pri tem vsi desničarji kakor jeden mož, in zmaga bo na njihovi strani.

Stališče čeških poslancev v sedanji krizi. Nasproti raznim poročilom, ki trdijo, da se češki poslanci bržkone udajo silnemu pritisku od gotove strani in privolijo v odstranitev jezikovnih naredeb, izjavljajo »Narodni Listy« v zadnji številki na odličnem mestu, da na vsem tem ni prav nič resnice. Pišejo namreč doslovno: Češki poslanci izjavljajo, da so popolno neosnovana vsa ta poročila. Poslanci pravijo, da se v tem oziru ni nanje pritiskalo od nobene strani, ako pa je padla v zasebnem pogovoru v zadevi jezikovnih naredeb kaka beseda, se je zavrnila vselej v navedenem protivnem smislu. Glede našega javnega delovanja naj ne bo nihče v najmanjšem dvomu; zastopniki češkega naroda ne bodo prestopili meje, ki je začrtana v zadnji praški resoluciji. — Isti list tudi poroča, da je poslanec Povše v zadnji konferenci v ime Slovencev izjavil, da ostanejo zvesto na strani Čehov, naj pride karkoli hoče, in da s svoje strani pričakujejo od Čehov jednakega postopanja. Rekel je mej drugim: »Mi smo z Vami in za Vas, Vi z nami in za nas!« S tem je postalo toraj tudi brezpomembno poročilo dunajske »Reichswehr«, ki smo je omenjali včeraj na tem mestu. Upanje je še vedno, da zmagajo Čehi v zvezi s svojimi zavezniki in ne prodajo za lečnato jed z največjo težavo priborjenih pravic.

Zborovanje socijalnih demokratov avstrijskih se menda ne bo vršilo posebno mirno. Vsa znamenja kažejo na to. Mej njimi namreč kroži brošurica, ki graja sedanje strankino vodstvo in mej drugim z ozirom na sedanje zborovanje prinaša naslednji odstavek: »Sodrug! Prosimo Vas, da pri prihodnjem zborovanju avstrijske socijalne demokracije z nami vred zahtevate od vodstva: vpeljavo direktne volilne pravice vseh sodrugov in sodruginj za volitve v strankino vodstvo. Zakaj to zahtevamo? Mi proletarci, ki se bojujemo za naše politične pravice, zahtevamo od vladajočih slojev splošno, direktno in jednako volilno pravico v vse javne in politične zastope, mi pa, mi socijalni demokrati sami nimamo direktnih volitev v svoje lastno vodstvo! Ali so res le premožnejši v vodstvu sedeči in dobro plačani sodrugi zmožni nas v imenu vodstva vladati? Ali naj imajo oni jedini pravico se vedno mej seboj voliti v vodstvo? Zahtevamo toraj splošno, direktno volilno pravico za vse nad 18 let stare organizovane sodruge in sodruginje v Avstriji za volitve v socijalno-demokratsko strankino vodstvo in zahtevamo od sedanjega vodstva, da razpiše prihodnjič splošne volitve«. — Adlerju in kompanii belli prihaja vroče in stresa jih mraz.

Bolgarski knez na Dunaju. Danes dopoldne prišel je na Dunaj bolgarski knez Ferdinand, ki bo tokrat izjemoma oficijelno vsprejet in sicer

po naročilu cesarjevem ter bo stanoval v dvorni palači, kar se dosedaj še ni pripetilo. Njemu na čast bo popoldne v Schönbrunnu dvorni obed, v sredo dopoldne se pa knez Ferdinand odpelje z Dunaja. Temu obisku, še bolj pa tako oficijelnemu vsprejemu pripisujejo listi izredno politično važnost, katere smer pa kajpada sedaj še ni znana. Dunajski listi poročajo, da je knez Ferdinand sam prosil dovoljenja, da sme na svojem potovanju skozi Dunaj obiskat našega vladarja. Tej želji se je ugodilo in odredil oficijelni vsprejem. Ta obisk se smatra za naknadni zahvalni obisk povodom njegovega priznanja za bolgarskega kneza. Obisk bo konečno tudi dokaz, da razmere mej našo državo in Bolgarijo niso tako napete, kakor se je pred nekaj dnevi poročalo.

Belgrajska obsodba razglašena. Neko liko preje, nego se je po zadnji izjavi predsednika naglemu sodu pričakovalo, je izrekel ta svojo sodbo nad »napadnikom« Knezevičem in »veleizdajskimi zarotniki«. Knezevič in Tajšić, kateri poslednji jo je pa že pred več meseci popihal v Črnogoro, sta obsojena na smrt. Knezevič je bil baje že včeraj popoldne ustreljen. V dvajsetletno ječo so bili obsojeni: Nikolić, Kovačević, Dimić, Antonović, Urošević, Kresović, Gjurić, Milenković, Joković, Novaković, Pavičević in Protić; v petletno ječo pa Pasić, bivši ministerski predsednik, katerega je pa kralj pomilostil, dalje Jovanović, Miloradović, Todorović, oba Štefanovića in Rajković. Tavšanović, bivši minister, je dobil devet let, ostali, katerih pa ni mnogo, so pa oproščeni. Ali so Knezeviča res ustrelili ali ne, to vedo samo izvršitelji navedene sodbe, sploh pa tej vesti ne bo vsak verjel. S to razsodbo je torej Milan dosegel, po čemer je vedno hrepenel: otresel se je za celo dobo let svojih največjih sovražnikov, kateri so mu šli za kožo ne sicer takó, kakor se je naglašalo v obtožnici, pač pa drugim načinom, ker so narod svarili pred največjim srbskim trinogom. Sedaj je oficijelna Srbija rešena in Milan bo zopet lahko nekaj časa mirno dihal, a dolgo seveda ne pojde, ker se bo kakor vsaka krivica tudi ta maščevala prej ali slej. Poročila pravijo konečno, da je Knezevič celo ob odprtem grobu priznal, da je marsikateri obsojeni popolnoma nedolžen, kar je seveda jako značilno.

Shod krščanskega ženstva.

»Krščanska ženska zveza« je včeraj stopila v Ljubljani prvič na dan. Njen prvi pojav je bil tako mogočen, da bo med nasprotniki krščanskega gibanja vzbudil nemalo srda in zavisti.

Nad 400 krščanskih žena in deklet zbralo se je v nedeljo ob 5. uri popoldne na poziv »Slovenske krščanskosocijalne zveze« v veliki dvorani »Katoliškega Doma« na ustanovni shod »Krščanske ženske zveze«. Bili so zastopani vsi sloji od elegantnih gospej in gospodičin, ljubljanskih meščank, do priprostih delavk — res socijalna zveza. Shod je otvoril predsednik »Slov. kršč. soc. zveze« g. Kregar, povdarjajoč, da je ženstvo z obilo udeležbo pokazalo, da bodemo dobili v teh vrstah vrlih sobojevnic. Sporočil je pozdrav dunajskih krščanskih žena. Na to je velezanimivo nad jedno uro razpravljal đ. g. Evgen Lampe o potrebi in namenu ženske organizacije. Našim čitateljem je stvar znana iz izbornih člankov »Socijalnega kurza«, pa tudi »Slovenski List« je o tem prinesel daljši članek: »Slovenskim ženam in dekletom«; včerajšnji govor priobči »Domoljub«. Navdušil je govornik poslušalstvo, kazaje na govor princa Al. Liechtensteina dunajskim krščanskim ženam. Ob smrti Izveličarjevi ni bilo pod križem niti apostolov, samo Janez je ostal. Bale pa se niso žene in ostale so pri križu. Ob velikem petku krščanskega ljudstva v Avstriji tudi žene vsepovsod z uspehom povzdigujejo svoj glas za križ. Naprej z žensko organizacijo po vzgledu mariborskega zaupnega shoda po vsem Slovenskem. Bati se nikogar! Tudi dunajski judje so brili norce ob rojstvu organizacije dunajskih krščanskih žena, — sedaj so tiho. Kdor nastopi proti org. kršč. žena, ta nasprotuje krščanski organizaciji in kaže, da mu krščanstvo ni mnogo mar. Ob nepopisnem oduševljenju prebral je govornik koncem svojega govora to-le pismo: »Krščansko-socijalnemu društvu za ženske v Ljubljani. Ko sem sinoči prišel nazaj v Ljubljano, me je

neizmerno razveselila novica, da se snuje krščansko-socialno društvo za ženske in da se bo danes že ustanovilo. Srce me žene, pa ne samo srce, ampak tudi dolžnost, da vsaj pismeno prav srčno pozdravim osnovatelje in vse vdeležnike, ter prosim blagoslova iz nebes, da se društvo srečno rodi, hitro napreduje, ter za družinsko življenje po načelih Kristusovih mnogo koristi donese. Priložim 50 gold. za prve potrebe. V Ljubljani 24. IX. 1899. + Anton Bonaventura, škof. Meju burnim ploskanjem in »živio!« klici je vsprejel zbor to prisrčno pismo visokega prvega društvenega ustanovnika

Shod sklence soglasno, zahvaliti se dunajskemu ženstvu na pozdravu.

Sledilo je poročilo pripravljalnega odbora. Gospa Manfredo je poročala nekako tako-le:

Krščanska ženska zveza stopi danes na dan v Ljubljani v istem trenutku, ko se združujejo krščanske žene bratskega češkega naroda na shodu v Brnu. Okolu 30 krščanskih žen in deklet se nas je zbralo pred tremi tedni na poziv »Slovenske krščanske socialne zveze« v tej dvorani, da smo pričele delo kot pripravljalni odbor. Pri svojem delu smo imele srečo, vpisalo se je že veliko število žen in deklet, ki so pripravljene odločno se bojevati za vzvišene krščanske ideje. Imele smo dve seji, v katerih smo določile, da ostane udnina ista, kakoršna je bila doslej v »Slovenski krščanski socialni zvezi«, namreč 60 kr. na leto, oziroma 5 kr. na mesec. To je sicer mal donesek, a če nas bode veliko skupaj, bodemo lahko mnogo dobrega storile trpečim. Naprosile smo č. g. Evgena Lampeta, da nam na današnjem shodu govori o potrebi organizacije ljubljanskega ženstva.

Gotovo je vsaka izmed Vas že večkrat imela misel, kako potrebno bi bilo pri nas, marsikaj vrediti, pa nismo vedele, kako bi mogle svoj glas povzdigniti v javnosti, ker nismo bile združene. Podpora domačega obrta je za nas jako važna stvar. Ne smemo pustiti, da tuji izdelki uničujejo naše domače delo, ampak pomagati moramo z naročevanjem domačim obrtnikom, da se bodo povzpeli do one višine, na kateri stojé sedaj obrtniki nemškega naroda.

Dobre časopise moramo podpirati, ker časopisje odločuje javno mnenje, in mi na Slovenskem še posebno čutimo, kako škodljivo vpliva slabo časopisje. Tudi na vzgojo naše mladine sploh mora vplivati krščansko ženstvo, ne le doma, ampak tudi v javnem življenju. Me pa hočemo tudi, da slovenski jezik dobi častno mesto v ljubljanskih rodbinah. Če med ljubljanskim meščanstvom nemščina tako napreduje, kakor to opazujemo sedaj, ne bo Ljubljana častna prestolnica slovenskega naroda.

Skrbeti moramo za javno knjižnico, da se dobro slovstvo razširi tudi pri nas. Z združenimi močmi bodemo ustanovile posredovalnico za delo. Naša skrb pa bodi še posebno, da se v rodbinah in v javnosti varuje in goji krščansko življenje, vsaj me iščemo svojo srečo le v rodbini in ne smemo mirno gledati, da se glavni steber srečnega rodbinskega življenja: krščanska nrvnost in spoštovanje božjih in cerkvenih zapovedij zaničuje in prezira v javnem življenju. Brez društva pa ne bodemo mogle nikoli vplivati na javno življenje. Zato vstopimo danes vse v »Slovensko krščansko socialno zvezo«, katera že lepo deluje v Ljubljani! Ta zveza vsprejema tudi ženstvo v svojo sredo. Me pa hočemo imeti svojo zvezo.

In zato hočemo ustanoviti pri prihodnjem zborovanju še posebno društvo, ki naj bo samo za nas, samo za ženstvo, in v katerem hočemo same odločevati. Pravila za to žensko zvezo morajo biti primerna našim ljubljanskim razmeram, in jih hočemo pregledati in vsprejeti, potem pa predložiti c. kr. deželni vladi v potrjenje. Do prihodnjega zbora pa moramo zbrati kar največ ljubljanskega ženstva, da skupno ustanovimo veliko mogočno žensko zvezo. To je predlog pripravljalnega odbora »Krščanske ženske zveze!«

Gdč. Jakopič pozivlja zborovalke, da stopijo neustrašeno z društvom v javnost, ne boječ se zasramovanja, in predlaga to le resolucijo:

Pri ustanovnem shodu »Krščansko-socialne ženske zveze« zbrane ustanoviteljice izjavljamo, da vstopamo v »Slovensko krščansko-socialno zvezo« in naročamo načelstvu zveze, da izdela posebno natančna pravila za »Krščansko-socialno žensko zvezo«, katera naj predloži c. kr. deželni vladi v potrjenje, in na podlagi katerih se naj ob prihodnjem obnem zboru, ki se naj kmalu skliče, izvoli odbor »ženske zveze«. Dotlej naj ostane sedanji pripravljalni odbor, ki naj ta posebna pravila presodi, predno se dadó c. kr. vladi v potrjenje.

Resolucija je bila soglasno vsprejeta.

Gdč. Podržaj je stavila ta-le predlog:

Dolžnost »Krščansko-socialne ženske zveze« bodi, potegovati se, da se nedeljski počitek po možnosti vpelje, sosebno pa bodi naša naloga, pri nakupovanju v trgovinah odločno vplivati na to, da se trgovskim pomočnikom da nedeljski počitek.

Gdč. Vidali pravi, da je ta predlog zelo umesten. Trgovski pomočniki mej tednom delajo kot črna živina, zato naj se združeno ženstvo v Ljubljani poteguje, da tem trpinom dobi nedeljski počitek. Vse zborovalke so pritrdile govornicama.

Predsednik Kregar je povabil k vpisovanju ter zaključil zborovanje s klicem: Agitujte med znankami in prijateljicami, da se Vaša četa še mogočno pomnoži. Živele krščanske žene in dekleta! Slava prvemu ustanovniku presvetlemu knezoškofu dr. Antonu Bon. Jegliču!

Vspeh shoda je bil, da je osem članic pripravljalnega odbora imelo polne roke dela z vpisovanjem. Novo društvo broji že nad 300 članic. Odbor »Slovenske krščansko-socialne zveze« v prihodnji seji sestavi pravila za novo »Krščansko žensko zvezo«, potem pa skliče zopet shod ljubljanskega ženstva. Kakor kaže poročilo pripravljalnega odbora, imelo bode društvo obširen delokrog. Bog blagoslovi združenje in plemenito socialno delo krščanskega ženstva!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. septembra.

(Presvetli knez in škof) se je povrnil v soboto zvečer z brzovlakom s potovanja. Kakor znano se je odpeljal po vizitaciji in birni v Vipavski dekaniji na Roko. Spomin dveletnice, kar je bil posvečen v škofa, je obhajal 12. septembra na Trsatu, potem se je odpeljal na ladiji Panonija v Spljet, kjer je bil gost škofa Nakića. Z ladijo Metković se je odpeljal do Metkovića in z vlakom preko Mostara v Sarajevo, kamor je prispel nepričakovano. Komaj pa se je po mestu razvedlo, da je škof Jeglič tu, se je vse veselilo njegovega prihoda, od presvetlega nadškofa Stadlerja do zadnjega siromaka. Prvi dan je nadškof povabil presvetlemu gostu na čast sarajevske odličnjake in prijatelje k obedu in se spominjal v laskavi napitnici onih dnij, ko je presvetli gost deloval poleg njega. Drugi in tretji dan je bil gost prečastnega kapitula in oo. jezuitov. Zadnji večer so mu pevci društva »Trebijevič« priredili sijajno podoknico in predsednik dr. Mandić ga je v imenu pevskega društva nagovoril. 20. septembra se je presvetli odpeljal v Travnik, kjer ga je na postaji pričakovalo vse mesto. G. župnik ga je slovesno pozdravil in z oo. jezuiti spremil do župne cerkve. Pred zavodom oo. jezuitov so presvetlega gosta pričakovali gojenci in ga pozdravili z godbo. Po obedu so mu priredili kratek koncert, s katerim so pokazali svojo izurjenost na tamburici in spretnost v petju in govoru. Iz Travnika je šla pot v Djakovo, Križevce in Zagreb. V Djakovem je je obiskal prevzvišenega škofa Strossmayerja, posetil njegovo dijaško semenišče v Oseku. V Zagrebu ga je ljubeznivo sprejel na postaji prevzvišeni nadškof Posilović. Iz Zagreba se je povrnil domov.

(Osebnosti.) Sodnijski kanclist Jožef Zupančič je imenovan za kanclista pri finančni prokuraturi v Ljubljani. — Pravni praktikant pri deželni sodišču v Ljubljani Iv. Modic je imenovan avskultantom. — Vadniški učitelj na žen-

skem učiteljsišču v Gorici, Andr. Lašič, je postal okrajni šolski nadzornik za Tolmin.

(Sestanek slovanskih časnikarjev v Krakovem) Drugi dan kongresa se je vršil po programu. Izvolili so odbor, da vse potrebno ukrene glede ustanovitve slovanske korespondenčne pisarne. Po seji v soboto so obiskali grobove poljskih kraljev in drugih odličnih Poljakov ter prisostvovali defilovanju skupne srednješolske mladine. Bilo je nad 2000 dijakov z godbo in zastavami. Bil je to veličasten prizor, naroda je bilo zbrano na tisoče. V nedeljo je kongres nadaljeval svoje delo. Popoldne so socialisti uprizorili malo demonstracijo in nato odšli v — sinagogo. Popoldne je bil bankeet za 150 oseb. Navzoči so bili mestni župan, nekateri akademiki itd. Hovorka je napil Strossmayerju, Biankini Poljakom, dr. Mazura Čehom itd. Vse napitnice so vzbujale nepopisno navdušenje. Zvečer je bila sijajna predstava v gledališču, ki je bilo prenapolnjeno najodličnejega občinstva. Mej predstavo vstane starina Kaminski ter iz lože zakliče: »Narod poljski, naši slovanski gostje naj živé!« Vse občinstvo vstane in burno ploska četrt ure. Včera so se zbrali vsi skupščinarji pred spomenikom slavnega Mickieviča, na kateri so med govori položili več vencev, nato je kongres dovršil svoje delo. Prihodnje leto se kongres vrši v Zagrebu, ako ga ne zabrani ogerska vlada. Posebno važna je resolucija, ki jo je sklenil kongres: 1. Slovansko časopisje je dolžno, da utrjuje in vzdržuje solidarnost med slovanskimi narodi na temelju narodnega individualizma. 2. V borbah, koje pojedini slovanski narodi vodijo za svoj narodni in politiški obstanek, dolžnost je slovanskega časopisja, da solidarno podpira vsaki stiskani slovanski narod. 3. V stvarih pa med posameznimi narodi je dolžno slovansko časopisje, osobito onih slovanskih narodov, katerih se te stvari ne tičejo, zavzemati nepristransko stališče ter morda braniti le ono stran, kateri se godi krivica.

(Iz učiteljskih krogov.) Minoli četrtek je zopet nekdo v »Narodu« obiral one učitelje, ki so se letos udeležili duhovnih vaj. A jako se moti oni g. učitelj, ako meni, da se udamo terorizmu. To početje ni le zlobno, marveč smešno in otroško. Vprašamo Vas, g. tovariš, s čim pa smo se pregrešili zoper svoje stanovske tovariše, in kaj Vas briga, kar mi delamo med počitnicami, kam zahajamo in koga obiskujemo? Mi tudi ne vprašamo, kdo hodi na lov ob nedeljah, ali kdo po noči »libero« popeva po ulicah itd. Da pa si ne bodete domišljali, da imamo strah pred javnostjo, so Vam na razpolago imena onih 30 učiteljev, ako se hočete čohati ob nje. Vi hočete razpor mej učiteljstvom, toda ni težko uganiti, na katero stran se bode nagnila ogromna večina prebivalstva. Huj-skači nas ne bodo strahovali, ker vemo, kaj so njihovi nameni. Toliko v pojasnilo »Narodovemu« dopisniku.

(»Slov. Narod«) je kar izven sebe same togote, da smo v soboto narisali njegovega šef-redakterja, dr. Tavčarja, dvojni obraz, kakor se nam kaže v »Slov. Pravniku« na eni strani in v političnem delovanju tega liberalnega prvaka na drugi strani. Ako bi takim dvojnim obrazom ne bil dal imena rimski Janus, sedaj bi vedeli za-nje ime. Dr. Tavčar pa se jezi. Ta jeza, ki trepeče po ponedeljskem »Slov. Narodu«, pa nam ne imponuje. Ne imponuje nam, čeprav ali prav za prav ravno ker »Narod« bruha radi te jeze vse psovke na dan, kolikor jih ima v svoji veliki zalogi. Duhovne imenuje ta list za slovensko »inteligenco«: »mrčes«, »naslednike svetopisemskega Onana in prodajalcev v tempelju«, »obriti debe-luhi«, »prikriti grešniki«, »lenuhi« i. t. d. i. t. d. brez gracije in infinitum. To je ves odgovor na naš popolnoma stvarni listek, ki je oprt na izreke dr. Tavčarja samega. Konstatujemo, da dr. Tavčar oziroma njegov »Narod« še z besedico ne odgovarja na naše dokazane trditve: 1. da je ravno dr. Tavčar sam že leta 1883. pisal in trdil, da na Notranjskem trgovci in oštirji odirajo ljudstvo, 2. da je dr. Tavčar sam leta 1883. javno v knjigi obsojal oni isti liberalizem, katerega služabnik je sedaj. Razumemo, da ga to sedaj peče, in da mu je neprijetno. Ali z zabavljanjem »Narodovim« se to ne spravi s sveta. Naj nam dr. Tavčar ne

zameri, da zopet navajamo nemški citat, saj so on in njegovi liberalci vsled »rahle dotike« s Schwegljem nemščine vajeni; dr. Tavčar namreč nekako zdihuje, kakor poje znana nemška dijaška: »O Isis und Osiris, O wüsstet ihr, wie's mir is! Osiris und o Isis, Ich steck' in einer Krisis!« To je tudi reš. Dr. Tavčarja spravili smo s sobotnim listkom v ne malo zadrego. Iz te si pa ne pomaga z zabavljanjem in psovanjem »Narodovim«. Zato se psovanju in tulenju njegovemu smejemo — s »Slov. Pravnikom« v roki.

(Surovost — brez kraja in konca!) Dvema učiteljema, ki sta imela pogum delati proti »komandi« in udeležiti se duhovnih vaj, poslali so lojalni tovariši, zbrani na shodu »Učiteljske Zaveze« v Gorici, duhovski kolar in vsakemu po eno psovko na odprti razglednici. Kdo ostane po tem frivolnem činu bolj oblaten: dotična vrla učitelja — ali pa pokorni sluge »zvestega sina sv. Cerkve«, dr. L. Tavčarja in še zvestejšega, vrednega mu tovariša Malovrha, o tem naj sodi občinstvo.

(S Štajerskega) nam pišejo: Neka kmetijska zadruga na Spodnjem Štajerju, ime ni potrebno, je prosila pri deželni zboru v Gradcu za podporo iz zadružne zaloge. Prošnja je bila seveda spisana v slovenskem jeziku. Kaj je storil deželni odbor? Prošnjo je odklonil, bržkone radi tega, ker je bila slovenska. Kajti zadruga je poskusila sedaj z nemščino, in evo, dobila je 300 gld. podpore. Tako se nam vriva nemščina! Kdo bi se čudil, ako kličemo »Proč od Gradca«. Ne škodilo bi nam, ako bi se privzela ta zahteva v vseslovenski program in ako bi se slišala tudi na kranjskih tleh.

(Vspehi konjskih premovanj na Kranjskem.) Na vseh šest postaj: Lesce, Kranj, Kamnik, Vrhnika, Ribnica, Trebnje in Št. Jernej, se je priglasilo skupaj 251 konj. Premovanih je bilo 46 kobil z žrebeti, 31 kobil, 4 triletne, 21 dvehletnih in 18 jednoletnih žrebet. Premije so znašale skupno 1270 gld., poleg tega je bilo podeljenih 49 srebrnih svetinj.

(Iz Maribora) nam pišejo: Pri našem okrožnem sodišču se slovenskim uradnikom godi jako trda. Stranke so večinoma slovenske, a uradniki večinoma nemški, neveščji slovensčine. Par slovenskih uradnikov, ki je nastavljenih pri uradu, pa mora biti zmeraj v ambulanci. Zdaj jih potrebujejo tukaj pri obravnavi, tamkaj pri zaslišanju, v tretji sobi zopet za koncepte. Slovenski uradniki delajo kakor mravlje, nemški uradniki pa se jim smeji, pušijo cigare ter s prekrižanimi rokami hvalijo Boga, da ne znajo slovenski. Vabljuje razmere!

(Nemci in kultura.) Kakor izvemo iz zanesljivega vira, opomnil je deželni šolski svet vodstvo samostojnih slovenskih gimnazijskih razredov v Celju privatnim potom, naj skrbi, da v prvi razred ne pride nad 50 učencev. In res jih ni več, ampak še nekoliko manj. V Mariboru se menda ni po tem navodilu ravnalo, kajti tam jih je v prvem slovenskem razredu 80 učencev. In tudi tam ravna deželni šolski svet škandalozno, kajti na noben način ne dovoli za slovenske paralelke vspešnih razredov. S tem uničuje slovenske profesorje, ker so preobloženi s korekturami, a uničuje tudi slovensko dijaštvo, kajti profesorji se tudi pri najboljši volji ne morejo prepričati o njihovi sposobnosti. Tako skrbijo Nemci v Gradcu za kulturo med Slovenci!

(Nov načrt goriških Slovencev.) Iz Prvačine se nam poroča: Minolo nedeljo je praznovala slovenska čitalnica v Prvačini veliko slavnostno veselico povodom dvajsetletnice svojega obstanka. Veselica se je častno izvršila za čitalnico. Posebno je ugajal predsednikov pozdrav. V lepih, zbranih izrazih je hvalil dosedanje čitalnično delovanje. Posebno važnost pa je utisnila današnjemu dnevju goriška »Sloga«. To društvo je na veseličnem prostoru napovedalo javno predavanje pred čitalnično veselico. Na dnevnem redu je bil prvič govor državnega in deželnega poslanca dr. Ant. Gregorčiča o političnem položaju; drugič predavanje župnika in deželnega poslanca B. Grče o zavarovanju. Prvi govor je trajal eno uro, zato je za predavanje o zavarovanju ostalo le pičle pol ure. Govornik je moral jako skrócić svoj govor. V velikih obrisih je pokazal, kako moramo za zboljšanje narodnega blagostanja skrbeti s tem, da pomnožujemo dohodke in zmanjšujemo stroške z ustanavljanjem zadrug in vzajemno-podpornih

društev, svoje imetje pa da zavarujemo po domačih zavarovalnicah. Omenil je posebej zavarovalnico za govedo in proti škodi po požaru. — Dr. Ant. Gregorčič je obrisal sedanji politični položaj v Avstriji in posebej na Primorskem. Sedanji kritični položaj je nastal, ker je vlada bila »nad strankami«, mesto da bi vladala v smislu desniške večine. Delati moramo na to, da se ministertvo osnuje iz desniške večine. Govoril je potem o goriškem deželni zboru. Opisal je neznosne razmere. Italijanski poslanci nikakor ne privolijo enakopravnosti Slovencev. Svojim volilcem trdijo, da so Slovenci v škodo Italijanom, da laški del dežele trpi v dobro Slovencev. No, Slovenci smo pa prepričani ravno o nasprotnem. Pomagati je mogoče, ako se ločimo, ako se deželni zbor razdeli v italijanski in v slovenski. Goriška dežela obstoji iz dveh grofij, iz goriške in iz gradiščanske. Postavimo se na zgodovinsko stališče. Tirjajmo ločitev Slovencev v goriški grofiji od Furlanov v gradiščanski grofiji. Slovenci v goriški grofiji bomo skrbeli za se; Furlani v gradiščanski grofiji itako za se. Vse slovenske županije pod Gorico, vse furlanske pod Gradiško! Tako bo ustrezno vsem. Tirjajmo ločitev! Ako hoče vlada osrečiti obe narodnosti, ne bo ji težko izvršiti ta načrt. Sledilo je burno ploskanje in dolgo trajno pritrjevanje.

(Slovenska krščansko-socialna zveza) proslavi prihodnjo nedeljo dne 1. oktobra svojega patrona sv. Mihaela s slovesno sveto mašo ob četrtna deset dopoludne v nunski cerkvi. Zvečer ob 7. uri priredi v veliki dvorani »Katoliškega doma« članom krščansko-socialne organizacije družbinski večer brez vstopnine. Vspored je zelo raznovrsten.

(Iz Kostanjevice) se nam poroča: V naši farni cerkvi je prenovljen nastavek pri velikem oltarju. Izvršil je delo podobar g. Fran Ciber v dobi dveh mesecev tako lepo, okusno in po nizki ceni, da mora tako delo vsakdo pohvaliti.

(Treščilo je) večeraj v »Narodovo« uredništvo. List »La Pensée Slave« je »Narodovo« pisavo o Dreyfusovi aferi tako-le tolmačil: »Gotovi hudobni jeziki trdijo, da so pred procesom v Rennesu specialni židovski agentje s polnimi žepi tekali po vseh krajih, da pridobijo za Dreyfusa glavne časopise v raznih provincijah. Ali se je dal glavni kranjski organ zaslepiti po blestečem židovskem zlatu? — »Narod« z zabavljanjem gre preko tega očitjanja. Nam se pa tudi jako sumljivo zdi, da je glasilo slovenske inteligence napisalo o Hilsnerjevi aferi samo par vrstic in še to s porogom a la »Neue Freie Presse« na antisemitsko časopisje, dočim o večinoma izmišljenih škandalih poroča kar cele kolone in cele strani posvečuje Slančevim »samostanskim skrivnostim«. Židovski »Narodov« poročevalec Penizek molči z brzozavkami o Hilsnerju. Rajše pa poroča o Dreyfusu, Malovrh mu pa zato večkrat tudi telegrafsko pozvan, kakor se je zgodilo pri shodu zaveze učiteljev v Gorici, pošilja dopise za — »Neue Freie Presse«. — »La Pensée Slave« ni na slabem sledu. »Erkläret mir, Graf Ocrindur . . .«

(Celjski »Feuerwehrtag«.) Predvčeranjim so celjski Germančki zopet hoteli prirediti prusko slavlje. Povabili so v svoje mesto »nemške« ognjegasce, ali kakor jih nekateri nazivajo »Feuerscheue«. Kakor zadnjič slavnost »Südmarke«, ponesrečilo se je tudi predvčerajšnje slavlje. Iz Celja smo o tem dobili naslednje brzozjavno poročilo: Vreme srednje. Udeležba okoli 200, največ iz Celja, Laškega, Vojnika, Konjic, Maribora, Ptuja, nekaj tudi iz Gor. Štajerskega. Cela slavnost mrzla, oduševljenja malo. Čujejo se zamolkli »Heil«, ki ne dobivajo odziva. Po hišah vise izposojene frankfurtarice. Popoldne »Schauübung«, kjer brizgalni stroj ni hotel parirati. V sramoto slovenskih občin Šoštanja, Trbovelj, Hrastnika so poslala tudi njih gasilna društva svoje zastopnike k Heilovcem. Pijače baje veliko, ker gasilci skoraj vsi v rožicah. »Gut Schlauch!«

(Iz Istre.) Kar čudno je, kako si baš s Slovanom upajo pometati vse vprek! Tu imamo kar dvoje markantnih dokazov! Iz Lovrana tožijo tamošnji mornarji, da jim je čedalje težje živeti, ker jim tuji požirajo kruh izpred ust. Na brodovih ni zasluzka, ker brodovi propadajo, z ri-

barstvom pa je še slabše, ker so jim Čožoti pobrali najboljše love. Da se vsaj nekoliko odškodujejo, nabavili so si za silo par čolnov s pripravami ter odšli na Kvarnere. Toda že so jim bili tudi tu Čožoti za petami. Proti temu so se domačini pritožili na lovransko občinsko predstojništvo, toda to jim je odgovorilo, da morajo braniti tudi ono — zastavo in ne samo domačinov. Pod »zastavo« si Lahon misli politično idejo, kakor bi se šlo tu za politiko. Njim gre pač vedno za »zastavo«, to je njih namen pri izpodirvanju domačega ljudstva, a poslednje naj pusti zanje kri in dušo! Zdaj pa še drugi slučaj: Neki Miha Grižon iz Nove vasi je prišel s svojim nečakom na občinsko predstojništvo v Piran. Potreboval je spričeval ubožnosti in npravnosti za dečka, ker bi ga bil rad poslal na kmetijsko šolo v Gorico. Omenjena spisa sta bila sestavljena slovenski in poverjenik občine piranske, Buba, bi bil listini samo moral potrditi. Toda le ta je vrgel listini v stran in se ni več brigal za to. Zakričal pa je še nad Grižonom: »Ali nimamo v Poreču takov zavod?« Vse prošnje kmetove se bile zastonj, ni dobil podpisa, da bi bil mogel poslati fanta v šolo, in moral se je vrniti k njim domov. V Poreč pa ga je silil poverjenik občine, kajti ondi je kmetijska šola italijanska in italijanske bi morale biti listine, italijansko hočejo imeti vse! Grižon se je zameril v črnem Piranu že radi tega, ker je hotel poslati dečka na slovensko šolo. Takim ljudem je bedno slovensko prebivalstvo izročeno na milost in nemilost.

(Razstava ženskih ročnih del gospodinjke šole c. kr. kmetijske družbe) bo v sredo 27. t. m., popoldne od 2.—5. ure in v četrtek 28. t. m., dopoludne od 10.—12. ure v poslopju šole. Vhod je pri glavnih vratih Marijanišča na Poljanah. Imenovana šola je 27. t. m. sklenila svoj prvi celoletni tečaj ter odтвори 4. oktobra nov tečaj za 12 deklet. Vodstvo šole nas je tudi obvestilo, da je obiskovalcem razstave dovoljeno pogledati cel zavod in njega notranjo opravilo. Opozarjamo občinstvo na ta velevažni a še malo znan zavod v Ljubljani.

(»Narodove laži«.) V dokaz, kako »Narod« obrekuje vinogradniško društvo, prejeli smo zopet nastopno potrdilo: Jaz podpisani Vrhovec vulgo Grum potrjujem, da mi je »Slovensko vinogradniško društvo, registrovana zadruga z omejeno zavezo« v Ljubljani, pesek, kolikor sem mu ga dobavil, takoj, ko sem izročil račun, plačalo. Sicer pa dovažam društvu na Glince še sedaj pesek, ker društvo posipanja dvorišča in drugih prostorov še ni končalo. To potrjujem s svojim lastnoročnim podpisom. Ob enem potrjujem svoto gld. 7-20 za račun z dne 17. septembra 1899. — V Ljubljani, dne 19. septembra 1899. — Andrej Vrhovec. — Morda »Narod« zopet kot pričo navede najstarejšega sina g. Vrhovca, zato mu pa že danes povemo, da ta najstarejši sin hodi v — prvi ljudskošolski razred in se torej še ne zmeni mnogo za očetovo delo.

(Glasbena Matica) Jutri v sredo, 27. t. m. ima moški zbor Glasbene Matice ob 8. uri zvečer v pevski dvorani društvenega doma (Vegove ulice) svojo prvo redno vajo in pogovor o razdelitvi časa za skušnje ter o programu za bodočo koncertno sezono. Pevski odbor uljudno vabi in prosi, da se vsi čestiti gospodje pevci takoj prve skušnje in nameravanega pogovora udeležijo.

Pevski odbor moškega zbor »Glas. Matice«. (Ženski zbor Glasbene Matice.) P. n. dame pevke uljudno vabi odbor ženskega zbor, da pridejo jutri v sredo dne 27. t. m. ob pol 7. uri zvečer v pevsko dvorano Glasbene Matice, kjer se vrši od pol 7. do pol 8. ure vpisovanje pevkv v ženski zbor.

Pevski odbor ženskega zbor Glas. Matice.

(Javna risarska šola za dame.) Naučno ministertvo je odredilo, da se otvori na tukajšnih c. kr. obrtnih strokovnih šolah javna risarska šola za dame, v kateri bodo imele gospe in gospodične priliko, uriti se pod vodstvom učnih močij v kopiranju vzorcev za razna domača umetna dela, na pr. vezene in šipke, ter sploh v risanju; tudi akvarelno slikanje po naravi (evetlice) se bode gojilo. Pouk bode brezplačen, samo pri vstopu je položiti 1 gld. vpisnine. Kurz se otvori 1. oktobra in se bode vršil za sedaj po dvakrat na teden (vsako sredo in saboto

popoldne od 2.—4. ure). Oglasila vsprejema ravnateljstvo obrtnih strokovnih sol in je vstop mogoč tudi v poljubnem času med šolskim letom. Vsa potrebna pojasnila o tej novi za naš ženski svet gotovo jako zanimivi in koristni napravi, daje drage volje ravnateljstvo (do 1. oktobra v Virantovi hiši, I. nadstropje, potem pa v Zatiškem dvorcu na Starem Trgu).

(Nova stavba usmiljenih sester) na Radeckega cesti je dovršena.

(Pri deželnem dvorcu) so dozidali temeljno zidovje.

(Poslopje za gluhoneme) so dogradili do prvega nadstropja.

(Ponesrečil se je) v nedeljo zvečer 84letni precej vinjeni starček J. Pečnik, ki je padel v škofjeloški ubožnici z nekih stopnic in vsled notranjih bolečin zvečer ob 11. uri umrl. — Blizu Potoka v Vel. Loki so našli v nedeljo zjutraj v nekem jarku ubitega posestnika J. Kotarja iz Mačjega dola. V pijanosti je prejšnjo noč padel v globok jarek in se ubil.

(Pogreša se) 41letna slaboumna Neža Mlakar, vdov. Sedej, ki je ostavila 7. t. m. svoje dose-danje bivališče v Zavodju.

(Prijeli so) v nedeljo zvečer v Kandiji pri Novem Mestu znanega tatu Mat. Rogino, ki je 7. junija m. l. pobegnil iz novomeške kaznilnice. Zopet sedaj so našli pri njem več žepnih ur, verižic, uhanov in take drobnarije.

(Najden mrtvec.) V Spodnji Zadrugi so 17. t. m. našli mrtveca. Konstatirano je, da je mrtvec bivši strojevodja Grehota, ki je bil že pred delj časom od južne železnice odpuščen iz službe.

(Tatvina.) Franc Mavsar, črevljarski vajenec pri Fermantinu, je kradel svojemu mojstru usnje in s tem, kakor je sam priznal, oškodoval mojstra za blizu 30 gld. Zvitega ptička je v soboto prijela policija.

(Skrivnostni umor v Polni.) Hilsnerja je do znane izpovedi dovedel strah pred smrtjo. Od pretekle nedelje je bil jako razburjen. Hodil je nemirno po celici in ni hotel ničesar jesti. V sredo so pri okrožni sodnji upeljevali telefon. Delavci so z velikim hruščem pritrjevali izolatorje na poslopje. Hilsner je z velikim strahom vprašal nekoga kaznjenca, ki je bil z njim v isti celici, kaj pomenja hrušč. »Polde, jaz mislim, da za te pripravljajo vešala«, bil je odgovor. Hilsner je bil vsled tega ves potr in je zahteval govoriti s preiskovalnim sodnikom. Ondi je tudi povedal, da so umor nameravali izvršiti že 27. marca, a da se jim ni posrečilo. Pripoznal je, kakor poroča »Deutsches Volksblatt«, da je bila kri ulovljena in porabljena za ritualne židovske obrede. Povedal je kraj, na katero je njegov židovski tovariš po železnici transportiral kri. Vsled teh izjav je v velikih skripcih znani Rabbi Bloch. V svojem listu je nekaj dni pred Hilsnerjevim odkritjem razpisal 4800 gl. nagrade oni osebi, ki bi mogla dokazati, da sta bila pri moritvi udeležena še dva Žida. Rabbi Bloch bode sedaj to svoto moral plačati — Hilsnerju tako bode zahteval zastopnik matere umorjene Ane Hruzove dr. Baxa, da s to svoto uboga mati dobi neko malo preskrbljenje za starost. Še bolj se je pa urezal veliki rabinec v Polni dr. G ü d e m a n n — seve, ako so Hilsnerjeve izjave resnične. Dal je besedo, da odpade od židovske vere, če se dokaže, da je bila kri porabljena za ritualne namene. Dunajski župnik dr. Deckert ga že prijemlje za besedo. Vsled Hilsnerjevih odkritij se Židje trumoma selijo iz Polne. Od 250 ondotnih Židov se jih je že izselilo 150 na — Dunaj. Kristijani se ond i ogibljejo židovskih trgovin, ki stoje prazne. Kraj, kjer se je zgodil umor, so fotografi fotografirali. Samo jeden trgovec je izpečal pol milijona takih podob. Ljudje prinašajo vence na kraj, ki je bil za Ano Hruzo tako usoden. Nedavno pred tem umorom je bila umorjena v istem gozdu neka Kl i m a. Bila je istotako zaklana in skrita. Sumi se, da so tudi ta umor izvršili Židje. Prav bi bilo, da bi nam kdo kaj napisal o židovskih ritualnih »navadah«. Omeniti je še, da so Židje takoj po obsodbi poslali Hilsnerju v zapor potvico, ki je bila zastrupljena. Tudi o tem se vrše preiskave.

(Nadvojvoda Evgen in kmetica.) Na svojem zadnjem potovanju po Tirolskem je prišel nadvojvoda Evgen 14. t. m. tudi v Eggenenthal ter si po

vizitaciji ondotne šole nemškega viteškega reda ogledal ondotno okolico. Na jednom takem izprehodu pride do neke večje kmetije. Tu ga kmetica vsprejme z besedami. »Kehren Sie nōt a bisl zua, kaiserliche Hoheit!« — »Hvala, nimam časa,« odgovori nadvojvoda, »sicer pridem prepozno v Bolzan.« — »Sel wär nit übel,« pravi kmetica, »der Speck und der Wein steht schun af'n Tisch, Sie müss'n zukehren.« — »Prav rad, a nimam časa,« odvrne zopet nadvojvoda, toda kmetica zakriči še glasneje: »Sakere, sell wär nit übel, die Kaiserin is a da gwesen, dann können Sie a a bisl zukehren.« Moral se je konečno udati in potem še na steno zapisati: »Nadvojvoda Evgen, Hoch und Deutschmeister.«

(Črnogorski knez) bode omožil tudi svojo drugo hčer Xenijo. Poroča se, da se za njeno roko poteguje grški princ Nikolaj.

(Majhen junak.) Kraljevo rešilno društvo v Londonu »Humane Society« je te dni obdarovalo s pergamentno diplomom petletnega junaka Leonarda Webera, ker je rešil svojega triletnega bratca. Mali Weber se je kopal v močvirnem kraju. Noge so mu zlezle v blato, ni jih mogel potegniti ven in je bil kmalu pod vodo. Leonard to vidi iz daljave, plane precej v vodo in potegne ven pol živega bratca. Petletni junak je sin ubogega rokodelca, ki ima 12 živih otrok in uživa sedaj čast, da je oče najmlajšega diplomovanega junaka na svetu.

(Kronana zasluga.) »Luzerner Tagblatt« poroča: Gospod svinjski trgovec M. v Appenzellu je prodal gospodu J. W. v Seinachu 101 prešiča. Prejemalec je bil tako očaran od izbornega primabлага, da je prodajalcu poslal lavorjev venec. — Žalujte, Tasso, Petrarca in Dante! Po čemer ste vi hrepeneli v pesniškem navdušenju, je dobil za jedno pošiljatev — svinjski trgovec.

(Temu se lahko odpomore!) Pred nedavnim se je podal neki francoski zdravnik v Peking, da bi na ondotni novo ustanovljeni medicinski šoli seznanil sinove kitajskega cesarstva s tajnostmi anatomije. Pri tem svojem početju je pa zadel ob veliko oviro; manjkalo mu je namreč človeških trupel za raztelesenje, ker Kitajci nikakor ne dovolijo, da bi se dotaknil nož trupel umrlih sorodnikov. Jedina trupla usmrčenih zločincev so pri tem izvzeta. V tej veliki zadregi se je obrnil zdravnik do vsemogočnega podkralja Li-Hung-Čanga. »Premalo trupel imam«, pravi zdravnik, »in brez njih medicinci ne morejo studirati anatomije.« »Saj so vam vendar na razpolago trupla umorjenih zločincev«, odgovori podkralj. »Res«, pravi zdravnik, »toda teh je mnogo premalo.« »No, temu se lahko odpomore«, vzklikne ravnodušno Li-Hung Čang, »treba bo samo usmrtiti več ljudij, pa ste iz zadrege!«

Društva.

(Slovensko katoliško del. društvo v Ljubljani) je imelo v nedeljo popoldne v svojih prostorih v »Katoliškem domu« običajen društven shod, ki je bil primeroma dobro obiskan. Govoril je odbornik g. Moškerc najpreje o kršč. socialni ženski organizaciji, kateri se je ravno ta dan položil temelj, ter o njeni veliki važnosti. Potem je pa prešel na umazani aferi židov Dreyfus in Hilsner ter obširno opisoval namene svetovne židovske zveze »Alliance Israelite«, ki ima svoj sedež v Parizu in vseh večjih mestih svoje podružnice. V vnetih besedah se je konečno spominjal 25letnice mašništva mil. škofa dr. Mahniča, prvoboritelja za katoliške ideje mej Slovenci. Živahni živio-klici so spremljali njegove besede. — Za njim je še član Urhar navduševal poslušalce k vzajemnosti in vztrajnosti, na kar je predsednik zaključil shod z živio klicem krščanskemu socializmu in naznanil, da prihodnjo nedeljo praznuje »Zveza« god svojega zavetnika sv. Mihaela dopoldne ob četr t na 10. uro v nunski cerkvi s sveto mašo, popoldne pa priredi v ta namen društveno zabavo.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda za brdski sodni okraj) bode imela redni občni zbor v nedeljo dne 1. oktobra t. l. popoldne ob 4. uri v salonu g. Martina Vever vulgo pri Slaparju v Lukovici po slovesnem blagoslovljenji veličastnega, v spomin smrti cesarice in slavnega petdesetletnega cesarjevega vladanja postavljenega spomenika Matere Božje. Odbor.

(Slovensko bralno društvo v Tržišču) bode imelo svoj redni občni zbor v nedeljo dne 1. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v društvenih prostorih.

(Združeni člani pekovsko strokovnega društva za Kranjsko) napra-

vili so dne 24. septembra društveno veselico pri Črnem medvedu, ki bi bila vspehla povoljno, ko bi ne bil nam gospod polic. komisar Podgoršek štrono zmešal. Ne vemo kako, ali smo se mu mi pekovski delavci tako zamerili ali kaj? Gotovo je bilo g. Podgoršku uže poprej znano, da bodedo imeli mi svojo veselico, znan mu je bil tudi vspered, da bodo igrali zagrebški tamburaši, toraj bi bil lahko vsaj v saboto vkrenil, kar se mu ni zdelo prav, ne pa šele pred veselico, da je namreč prepovedal zagrebškimi tamburašem v Ljubljani sploh igrati. Tako postopanje gospoda Podgorškega zasluži, da se svetu naznani. Prostorji bili so okusno dekorirani s slovenskimi in cesarskimi zastavami. Veselica je pokazala, da v združenju je moč. Imejmo vsi to geslo vedno pred očmi. Sloga jači, nesloga tlači.

(Darove za družbo sv. Cirila in Metoda) so od 18. avgusta do 15. septembra t. l. posliali č. g. g.: Nadučitelj Josip Žirovnik nabirko bogoslovca J. Drašček ob g. Kunšičevi novi maši v Gorijah 17 gld. 90 kr.; Martin Medved iz Laporij zbirko ob Cenčevem pogrebu zbranih duhovnikov za mutsko šolo 10 goldinarjev; škofjeloška podružnica za leto 1899 32 gld.; kapelan v Poličanah Fran Cerjak 5 gld. za šolo na Muti Ivan Dimnik iz Trbovelj pokoro za zopernarodne grehe gospoda N. 5 gld.; ormoški kapelan Fran Gartner s primicije g. Antona Kociper v Litmerku 7 gld. 10 kr. za mutsko šolo; korni vikarij v Mariboru Josip Cerjak 76 gld. za šolo na Muti — nabirali pa so to imenovano svoto: Vinko Poljanec 54 K., J. Somrek 25 K., V. Cerjak 18 K., Mandlišek 5 K.; po 5 K. so k onemu znesku darovali udeležniki župnijskega izpita v Mariboru: V. Cerjak, A. Cestnik, V. Hribernik, L. Hudovernik, P. Gregorec, A. Novak, A. Podvinski, V. Sigl, Fr. Višnar in J. Weigl; deželnosodni svetnik dr. Gestrin poleg svoje letnine še 1 gld.; podružnica na Vranskem 50 gld.; besniški kurat Fr. S. Pokoren 5 gld.; besniška hranilnica in posojilnica 5 gld.; Ante Beg pri omizji rožnodolinskih in celjskih rodoljubkin in rodoljubov 4 gld.; Franica Tušekova v veseli družbi v Žičah pri Konjicah 1 gld. 10 kr.; vitanjski kapelan Fran Trop na shodu pri Slapniku ob Vitanji za šolo na Muti 16 gld.; učiteljica Lojzika Freuensfeldova v veseli družbi pri sv. Marjeti ob Halozah 7 gld. 50 kr. — Ko domorodno zahvalo izrekam vsem č. d. darovalcem, tedaj opozarjam, kako uprav štajerske sestre in brate bodri naša prihodnja šola na Muti. Živela mutska šola in vi, Slovenci — naprej! Prvomestnik družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Telefonska in brzojavna poročila.

Ministerstvo Thun — padlo.

Dunaj, 26. septembra. Politični položaj je še vedno nejasen; stvari stoje še zmeraj tako kakor oni hip, ko je Thun sporočil cesarju, da ministerstvo odstopi. Knez Liechtenstein sicer še poskuša svojo srečo s sestavljanjem koalicijskega ministerstva, vendar je vedno bolj prepričan, da take vlade v sedanjih razmerah ne more nihče sestaviti. Čehom vstreči in nemške obstrukcioniste zadovoljiti, tega nikomur ni mogoče. Vlada vzeta iz desnice je zopet vsled tega nemogoča, ker bi obstrukcija zadržala volitve v delegacijo, o katerih pa cesar želi, da se na vsak način izvrše. Desnica tudi ne želi vlade iz svoje srede, ker je odobritev nagodbe v zbornici zanjo preodionna naloga. Konečno se najbrže sestavi uradniško ministerstvo, dasi se mu sedaj desnica še upira z vso odločnostjo; to ministerstvo pa izvrši le volitve v delegacijo, potem pa ga pri razpravi o nagodbi večina prisili, da odstopi. Sedanje zmešnjave značilno osvetljujejo, kako daleč smo v Avstriji, da niti več ustavne vlade ne morejo sestaviti.

Dunaj, 26. septembra. Ogerski ministerski predsednik Szell je odpotoval v Budimpešto.

Praga, 26. septembra. Izvršilni odbor mladočeskkih poslancev je odobril poročili posl. Herolda in Pacaka o spremenjenem političnem položaju, ter naročil parlamentarni komisiji državnozbornskega kluba, naj postopa strogo v smislu resolucije z dne 16. t. m.

Dunaj, 26. septembra. Prebivalcem vsled povodnji prizadetih občin nižje-avstrijskih je podaril cesar 10.000 gld.

Dunaj, 26. septembra. Vodstvo osrednjega obrtnega nadzorništva je trgovinski minister poveril obrtnemu nadzorniku Mühlu.

